

Asia LAUSUNTO YRITYSSANEERAUKSEN YHTEYDESSÄ SYNTYNEIDEN
KAUPUNGIN LUOTTOTAPPIOIDEN KIRJAUSKYPSYYDESTÄ JA
KIRJAUSTAVASTA

1. Lausuntopyyntö

Kaupunki A pyytää lausuntoa kunnassa olevan yrityksen vahvistetun yrityssaneerausohjelmassa syntyneen luottotappion ja mahdollisesti kaupungille maksettavan jälkitilityksen kirjauskypsyydestä ja kirjaustavasta.

Hakijalla on erilaisia saatavia yrityssaneeraukseen ajautuneelta Oy X:ltä yrityssaneerauksen aloittamishetkellä 18.4.2002 yhteensä 2.693.905,20 euroa, mikä muodostuu seuraavista eristä:

- pääomalaina 1.009.127,56 euroa + korot
- omavelkainen takaus pankille 841.156,74 euroa + korot
- vieraan pääoman ehtoinen laina 672.751,71 euroa + korot
- saharakennuksen maksamaton kauppahinta 16.818,79 euroa
- muut saatavat (vesilaskut yms.) 12.823,77 euroa.

Saneerausohjelma on vahvistettu käräjäoikeuden päätöksellä 4.9.2002. Päätös on hakemuksen mukaan nyt lainvoimainen. Velkojille tulevat maksusuodet on ohjelman mukaan maksettava 31.12.2002 mennessä, jolloin yrityssaneeraus menettelynä lakkaa.

Hakijan käsityksen mukaan vahvistetun yrityssaneerausohjelman mukaisista vastuista hakijalle aiheutuu kuluvana vuonna runsaan 2 miljoonan euron luottotappio. Omavelkaisena takausvastuuna kaupunki on maksanut pankille 8.10.2002 yhteensä 878.526,06 euroa.

Velkojille tulevat maksusuodet tulevat maksetuiksi päätöksen mukaisesti kuluvan vuoden loppuun mennessä mukaan lukien enintään 5 prosenttiyksikön jälkitilitys. Hakija kysyy, miten kirjataan, jos suoritukset näkyvät vasta vuoden 2003 puolella ja miten merkitään tilinpäätöksessä enintään 5 prosentin jälkitilitys sekä miten, missä laajuudessa, missä kohtaa liitetietoja asia ilmoitetaan.

2. Lausunnon perustelut

Tulojen ja menojen ajallisen kohdistamisen perusteena eli kirjaamisperusteena on noudatettava pääsääntöisesti suoriteperustetta (KPL 2:3.1 §). Suoriteperusteen mukaan tulo syntyy silloin, kun suorite luovutetaan asiak-

kaalle ja meno silloin, kun tuotannon tekijä vastaanotetaan. Vastikkeettomat tulot ja menot merkitään kirjanpitoon suoriteperustetta vastaavalla tavalla. Vastikkeeton tulo kirjataan silloin, kun oikeus saada tulo on syntynyt, ja meno silloin, kun velvollisuus maksaa on syntynyt.

Kirjanpitolain 3:3.1 §:ssä lueteltujen yleisten tilinpäätösperiaatteiden 3-kohdan tilikauden tuloksesta riippumattoman varovaisuuden periaate edellyttää erityisesti, että tilinpäätöksessä otetaan huomioon mm. kaikki poistot ja arvonalennukset vastaavista, kaikki kuluneeseen tai aikaisempiin tilikausiin liittyvät, ennakoitavissa olevat vastuut ja mahdolliset menetykset, vaikka ne tulisivat tietoon vasta tilikauden päättymisen jälkeen. Saman pykälän 5-kohta täydentää suoriteperiaatetta eli tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen ottaminen huomioon riippumatta niihin perustuvien maksujen suorituspäivästä. Laissa mainituista yleisistä periaatteista saadaan poiketa vain erityisestä syystä, jollei poikkeaminen perustu lakiin tai sen nojalla annettuun muuhun sääntökseen tai määräykseen. Liitetietoihin on sisällytettävä selostus poikkeamisen perusteista sekä laskelma poikkeamisen vaikutuksesta tilikauden tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Satunnaisiksi katsotaan sellaiset tuotot ja kulut, jotka perustuvat kirjanpito-velvollisen tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin (KPL 4:2 §). Kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimiseksi (1999) satunnaisiksi kuluiksi em. pykälää soveltaen katsotaan sellaiset menot, jotka perustuvat kunnan tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin, kertaluonteisiin ja olennaisiin tapahtumiin. Ne on perusteltua esittää omana ryhmänä vuosikatteen jälkeen, mikäli niiden määrä vuosikatteeseen suhteutettuna on olennainen. Yleisohjeessa on mainittu mm. takaustappioiden saattavan täyttää satunnaisuuden edellytykset, mikäli ne ovat olennaisia, tavanomaisesta toiminnasta poikkeavia ja kertaluonteisia. Kirjanpitolain perustelujen mukaan satunnaisuutta tulee tulkita mahdollisimman suppeasti. Tuloslaskelman liitteenä on annettava satunnaisiin kuluihin sisältyvistä eristä selvitys (KPA 2:3.2 §).

Satunnaisen erän sisältöä on selvennetty Kirjanpitolainsäädännön uudistamiskomitean mietinnössä 1990:45 s. 164: "Yrityksen varsinaiseen toimintaan lukeutuva tavanomainen, mutta arvoltaan epätavallisen suuri tai epä-säännöllinen erä ei sellaisenaan ole satunnainen erä. Tällainen erä sisällytetään varsinaisen toiminnan nettotulokseen, joskin erillinen maininta erän luonteesta ja määrästä liitetiedoissa voi tuloksen arviointia varten olla tarpeen."

Pysyviin vastaaviin kuuluvista muista sijoituksista on tehtävä arvonalennus, mikäli sijoituksen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi tai todennäköinen luovutushinta on pysyvästi olennaisesti hankintamenoa tai hankintamenojäännöstä alempi (KPL 5:13 §).

Taseen vastaaviin merkityn erän arvon alenemista ei saa merkitä pakolliseksi varaukseksi (KPL 5:14.5 §).

Saamiset merkitään kirjanpitolain 5:2 §:n mukaisesti taseeseen nimellisarvoon, kuitenkin enintään niiden todennäköiseen arvoon ja rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat hankintamennon suuruusina tai todennäköisen luovutushinnan mukaiseen alempaan arvoon (alimman arvon periaate).

Kuntajaoston tuloslaskelmasta antaman yleisohjeen (1999) mukaan tuloslaskelman rahoituskuluissa ilmoitetaan erikseen korkokulut ja muut rahoituskulut. Muita rahoituskuluja ovat mm. takaus- ja luottotappioprovisiot samoin kuin muut koron lisäksi rahoituslainasta johtuvat kulut kuten esimerkiksi lainasaamisiin ja rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopaperien ja muiden sellaisten rahoitusvarojen arvonalentumiset. Lainasaamisista aiheutuneet luottotappiot ovat myös muihin rahoituskuluihin sisältyviä arvonalentumisia. Muissa rahoituskuluissa esitetään myös arvonalentumiset pysyviin vastaaviin kuuluvien muiden sijoitusten kuin käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien hankintamennosta.

Kuntajaoston taseesta antaman yleisohjeen (1999) mukaan myyntisaamisia ovat varsinaiseen toimintaan liittyvän suoritteen tai palvelun luovuttamisesta syntyneet saamiset samoin kuin käyttöomaisuuden myynnistä aiheutuneet saamiset. Toteutuneet tai todennäköiset luottotappiot myyntisaamisista kirjataan muihin kuluihin. Myös kuntajaoston tuloslaskelmasta antaman yleisohjeen (1999) mukaan myyntisaamisista syntyneet luottotappiot vähennetään tuloslaskelmassa muina toimintakuluina.

3. Kuntajaoston kannanotto

Takausvastuuna maksettuja eriä voidaan pitää kunnan varsinaisesta toiminnasta aiheutuvina, vaikkakin kertaluonteisina ja olennaisina, joten ne kirjataan kuluksi vuoden 2002 kirjanpidossa tuloslaskelman muihin toimintakuluihin.

Pysyvien vastaavien sijoituksissa olevista pääomalainasta ja antolainasta ja sen taseeseen merkityistä korkosaamisista aiheutuneet luottotappiot, jotka ovat jo realisoituneet yrityssaneerausohjelman saatua lainvoiman, kirjataan vuoden 2002 tuloslaskelmaan kuluksi muihin rahoituskuluihin.

Kauppahinta- ja myyntisaamisista aiheutuneet yrityssaneerausohjelmassa realisoituneet luottotappiot kirjataan vuoden 2002 kirjanpitoon kuluksi muihin toimintakuluihin, joissa on käytännöllistä avata erillinen myyntisaamisten luottotappioiden tili.

Vuoden 2002 tilinpäätöstä tehtäessä on viimeistään selvitettävä jälkitilitysten osalta, ellei niitä ole jo maksettu, onko todennäköistä niistä saada suoritusta. Mikäli saamisista on odotettavissa jälkitilityksenä suorituksia, merkitään saatavat siltä osin lyhytaikaisiin saamisiin ja todennäköisesti saamatta jäävät osuudet kirjataan kuluksi vastaaviin kulueriin kuin jo realisoituneet saatavien osuudet.

Tilinpäätökseen liitetään kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista (2000) esitettyjen liitetietojen lisäksi sel-

laisia liitetietoja, jotka ovat tarpeen jonkin tuloslaskelman tai taseen erän selventämiseksi, jos oikea ja riittävä kuva sitä edellyttää. Siten olennaisista muihin toimintakuluihin sekä muihin rahoituskuluihin kirjatusta luottotappioista, molemmista ryhmistä erikseen, sekä kunnalle kyseisestä yritys-saneerauksesta aiheutuneista kokonaistappioista, mukaan lukien myös sopimusten mukaiset saamatta jääneet korot, joita ei ole ollut taseessa, on perusteltua esittää selvitykset tuloslaskelman liitetiedoissa oikean ja riittävän kuvan saamiseksi kunnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

4. Kuntajaoston lausunto

Realisoituneet pääoma- ja antolainan luottotappiot sekä rahoitusomaisuuden korkosaatavien luottotappiot kirjataan vuoden 2002 kirjanpitoon muihin rahoituskuluihin.

Realisoitunut takausvastuu sekä kauppahinta- ja myyntisaamisista realisoituneet luottotappiot kirjataan vuoden 2002 kirjanpitoon muina toimintakuluina.

Yrityssaneerauksessa vahvistettujen jälkitilitysosuuksien osalta on selvitetävä, onko todennäköistä saada niistä suoritusta. Odotettavissa olevat suoritukset merkitään lyhytaikaisiin saamisiin ja todennäköisesti saamatta jäävät osuudet kirjataan kuluksi varovaisuuden periaatetta noudattaen.

Olennaisista muihin toimintakuluihin ja muihin rahoituskuluihin sisältyvistä luottotappioista sekä yritys-saneerauksesta kunnalle aiheutuneista kokonaistappioista esitetään selvitykset tuloslaskelman liitetiedoissa.